

ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วน
ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี*

PEOPLE PARTICIPATION FACTORS AFFECTING THE DEVELOPMENT OF
SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS KHLONG HOK KHLONG
LUANG DISTRICT PHATHUM THANE PROVINCE

สรวิศ แมนเหมื่อน

Sarravit Manmuen

สมเกียรติ เกียรติเจริญ

Somkeat Keatcharoen

รังสรรค์ อินทน์จันทน์

Rungsun Inchan

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

E-mail: sorawitman7@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าหรือตัวแทนครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก จำนวน 373 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง โดยวิธี Enter ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

*Received: 6 October 2023; Revised: 24 December 2023; Accepted: 25 December 2023

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .541 ($R = .541$) ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปร ร้อยละ 29.2 มีค่า $R^2 = .292$ และมีค่า $F = 38.017$ แสดงว่า ตัวแปรอิสระส่งผลต่อการพัฒนา และ 4) ข้อเสนอแนะปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ควรเพิ่มโอกาสในการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการตัดสินใจในการเสนอปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ควรให้ประชาชนได้ร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาอย่างทั่วถึง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การพัฒนา, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This research article have a purpose To study the level of public participation factors affecting the development of Khlong Hok Subdistrict Administrative Organization. Khlong Luang District Pathum Thani Province to study the level of development of Khlong Hok Subdistrict Administrative Organization Khlong Luang District Pathum Thani Province To study the public participation factors affecting the development of Khlong Hok Subdistrict Administrative Organization. Khlong Luang District Pathum Thani Province and to study suggestions on the factors of public participation that affect the development of Khlong Hok Subdistrict Administrative Organization. Khlong Luang District Pathum Thani Province This research is a quantitative research. The sample consisted of 373 heads or household representatives in Khlong Hok Sub-District Administrative Organization, calculated from Yamane's formula. Data were collected using a questionnaire. Statistics used in data analysis were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation. and linear multiple regression analysis by Enter method at statistical significance level .05.

Research findings: 1) The level of people's participation in development Overall, it was at a high level. 2) Level of development. 3) The results of the analysis of the relationship between the people's participation factors affecting the development of the

Tambon Administrative Organization found that the overall relationship was the most. The participation factor in evaluation was equal to .327, followed by the participation factor in receiving benefits equal to .227, the participation factor in operation was equal to .205, and the participation factor was equal to .205. Decide is equal to -.091, respectively. With a multiple correlation coefficient of .541 ($R = .541$). All independent variables could explain the variation of the dependent variable by 29.2% with a value of $R^2 = .292$ and a value of $F = 38.017$ indicating that independent variables had an effect. And 4) The recommendation factor of public participation is to increase the opportunity to participate in decision-making in proposing problems and needs of local people. People should be allowed to participate in the implementation of the development plan thoroughly.

Keywords: participation, development, Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการต่าง ๆ ของชุมชนนั้น เป็นทั้งวิธีการและจุดหมายของการพัฒนาชนบท เพราะจุดหมายของการพัฒนาชนบท คือ ความสามารถในการพึ่งตนเองของชนบทในการปกครองและการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ และการจะบรรลุจุดหมายดังกล่าวได้ ประชาชนต้องเกิดการเรียนรู้ และการเรียนรู้ที่ดีนั้นเกิดจากการมีส่วนร่วม (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2550) ซึ่งการมีส่วนร่วม (Participation) ตามพจนานุกรมอังกฤษฉบับออกฟอร์ด ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “เป็นการมีส่วนร่วม (ร่วมกับคนอื่น) ในการกระทำบางอย่างหรือบางเรื่อง” คำว่า การมีส่วนร่วม โดยมากมักจะใช้ในความหมายตรงกันข้ามกับคำว่า “การเมินเฉย (Apathy)” ฉะนั้น คำว่า การมีส่วนร่วมตามความหมายข้างต้น ซึ่งหมายถึง การที่บุคคลกระทำการเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือในประเด็นที่บุคคลนั้นสนใจ ไม่ว่าเขาจะได้ปฏิบัติการเพื่อแสดงถึงความสนใจอย่างจริงจังหรือไม่ก็ตาม (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2550) การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการสากลที่ได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญและจำเป็นในสังคมประชาธิปไตย กฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกติกาสูงสุดของประเทศ สะท้อนเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างชัดเจน รวมถึงการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐภายใต้แนวคิดการบริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วม Participatory Governance และแนวคิดธรรมาภิบาล Good Governance ครอบคลุมถึง

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหัวใจหรือเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ เพราะการปกครองท้องถิ่นคือการเปิดโอกาสให้ประชาชนปกครองตนเอง หรือกำหนดวิถีชีวิตและอนาคตของชุมชนโดยคนในชุมชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นความจำเป็น ดังเห็นได้จากการกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ต้องเป็นตัวแทนของประชาชนซึ่งมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกระบวนการเลือกตั้ง นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานและตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายให้การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ตรงจุดแก้ปัญหาได้รวดเร็ว สร้างความโปร่งใส รวมทั้งเป็นวิธีการที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ความเป็นเจ้าของชุมชน และเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น (อรทัย กิกผล, 2552)

โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหัวใจหรือเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ การปกครองท้องถิ่น คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนปกครองตนเองหรือกำหนดวิถีชีวิตและอนาคตของชุมชนโดยคนในชุมชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นความจำเป็น ดังเห็นว่า มีการกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องเป็นตัวแทนของประชาชน ซึ่งมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกระบวนการเลือกตั้ง นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานและตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายให้การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด แก้ปัญหาได้รวดเร็ว สร้างความโปร่งใส รวมทั้งเป็นวิธีการที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ความเป็นเจ้าของชุมชนและเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น ดังนั้น การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องมุ่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การเกิดขึ้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เป็นรากฐานของการพัฒนาประชาธิปไตยนั่นเอง (อรทัย กิกผล, 2552) การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมา ห้วงระยะเวลาของการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 มาตรา 18 กำหนดให้แผนพัฒนาจังหวัดมีระยะเวลาสี่ปี และการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด จึงได้ดำเนินการจัดทำระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ลงนามใน

ระเบียบดังกล่าวเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2559 และได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2559 โดยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ไตรรัตน์ กอใหญ่, 2563)

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติสภาและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ที่ต้องมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตำบล เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวิสัยทัศน์การพัฒนาท้องถิ่นส่งเสริมการศึกษา พัฒนาชุมชน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ใส่ใจคุณภาพชีวิตประชาชน มียุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก, 2565) ดังนี้ 1) ด้านการส่งเสริมการพัฒนาการสาธารณสุข 2) ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3) ด้านการบำรุงรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม 4) ด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น 5) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเศรษฐกิจ 6) ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการ และ 7) ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

จากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองหกตามที่กล่าวถึงข้างต้น จะเห็นได้ว่า เป็นการกำหนดแนวทางในการพัฒนาตำบลตามกรอบอำนาจหน้าที่ในการจัดให้มีบริการสาธารณะ ตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะเป็นประโยชน์สูงสุดสำหรับประชาชน เพื่อให้การพัฒนาตำบลตามแนวทางดังกล่าวจะเกิดประสิทธิภาพมากที่สุดเพียงใดนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาตำบลตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล เพราะการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของการพัฒนานั้น ถือได้ว่าเป็นความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และมีประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ตำบลคลองหก มีโอกาสได้เข้าการประชุมหมู่บ้านร่วมกับเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลและชาวบ้าน จึงทำให้ผู้วิจัยสังเกตพบว่า ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลในด้านใดบ้าง มีปัจจัยใดส่งเสริมหรือสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน และประชาชนในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองหกมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลมากน้อยเพียงใด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วม

ร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็น
ภูมิลาเนาที่ผู้วิจัยอาศัยอยู่ ว่ามีปัจจัยใดมีผลต่อการการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก ให้มี
ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม เพื่อที่จะได้นำผลจากการวิจัยในครั้งนี้ไปประกอบเป็นสารสนเทศ
สำหรับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาตำบลร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้
มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไปต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล
คลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัด
ปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล
คลองหกอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วน
ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัย ในรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย
ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ หัวหน้าหรือตัวแทนครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก โดยประชา
ชนมีจำนวน 5,384 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก, 2565) และมีขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 373 คน โดยได้จากการคำนวณจากสูตรของ Yamane (Yamane Taro, 1973)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดย
แบ่งออกเป็น 4 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ เพื่อให้เลือกตอบ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี แบบเลือกตอบโดยใช้แบบเลือกตอบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับระดับการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี แบบเลือกตอบโดยใช้แบบเลือกตอบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด จำนวน 35 ข้อ

ตอนที่ 4 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 4 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ขอนหนังสือจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวก ในการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกและเก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามและได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด

4.2 ลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding Form)

4.3 กำหนดเกณฑ์การวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert

4.4 นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยเกณฑ์การบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ (Williams, Walter, 1971)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ระดับประจักษ์/ระดับการพัฒนา สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติเชิงตีความ (Inference Statistics) จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยจะใช้สถิติหลักเพื่อการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) โดยวิธี Enter ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดที่แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยการรับผลประโยชน์สูงสุด ปัจจัยในการปฏิบัติการ ปัจจัยในการประเมินผล และปัจจัยในการตัดสินใจ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.71	0.50	มาก
2. ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.74	0.52	มาก
3. ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.88	0.51	มาก
4. ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.73	0.60	มาก

รวม	3.77	0.41	มาก
-----	------	------	-----

2. ระดับการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมการพัฒนาการสาธารณสุขบโภค ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการบำรุงรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาด้านการบริหารจัดการ และด้านการส่งเสริมพัฒนาการเศรษฐกิจ ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการส่งเสริมการพัฒนาการสาธารณสุขบโภค	4.00	0.52	มาก
2. ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต	3.96	0.60	มาก
3. ด้านการบำรุงรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	3.92	0.55	มาก
4. ด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.10	0.52	มาก
5. ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเศรษฐกิจ	3.71	0.55	มาก
6. ด้านการพัฒนาด้านการบริหารจัดการ	3.84	0.57	มาก
7. ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว	3.89	0.43	มาก
รวม	3.92	0.34	มาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล มีค่าเท่ากับ .327 รองลงมาคือ ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเท่ากับ .227 ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีค่าเท่ากับ .205 และปัจจัยในการตัดสินใจ มีค่าเท่ากับ -.091 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .541 ($R = .541$) ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้เท่ากับร้อยละ 29.2 มีค่า $R^2 = .292$ และมีค่า $F = 38.017$ ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระมีผลต่อการพัฒนา

4. ข้อเสนอแนะปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนา ดังนี้ ควรเพิ่มโอกาสในการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการตัดสินใจ ในการเสนอปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ควรให้ประชาชนได้

มีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาอย่างทั่วถึง ไม่ใช่มีเฉพาะประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ควรให้ประชาชนได้เข้ารับการอบรมให้ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนอย่างครอบคลุมทุกเพศ ทุกวัย และควรให้ประชาชนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. การศึกษาระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ประชาชนในพื้นที่ร่วมกันพัฒนาอย่างครอบคลุมในทุกปัจจัย ทำให้ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะปัจจัยการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือ ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และปัจจัยในการตัดสินใจ ดังนั้น การให้ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในท้องถิ่นเข้าร่วมการพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมนั้นจะทำให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับทฤษฎีของกัทธิลวดี บุรีกุล กล่าวว่า การมีส่วนร่วมโดยมากมักจะใช้ในความหมายตรงกันข้ามกับคำว่า การเมินเฉย (Apathy) ฉะนั้นคำว่า การมีส่วนร่วมตามความหมายข้างต้น จึงหมายถึง การที่บุคคลกระทำการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือในประเด็นนั้นที่บุคคลสนใจ ไม่ว่าเขาจะได้ปฏิบัติการเพื่อแสดงถึงความสนใจอย่างจริงจัง หรือไม่ก็ตาม และไม่จำเป็นที่บุคคลนั้นจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นโดยตรงก็ได้ แต่การมีทัศนคติ ความคิดเห็นความสนใจ ห่วงใยก็เพียงพอแล้ว ที่จะเรียกว่าเป็นการมีส่วนร่วมได้ ดังนั้น คำจำกัดความของ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” จึงหมายความว่า การที่กลุ่มประชาชน หรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม มีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมหรือการเมือง หรือการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจมติชน ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม หรือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุงสภาพทางสังคมใน

กลุ่มชุมชน จึงเป็นเหตุให้ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ถวิลดี บุรีกุล, 2543)

ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของธนาศักดิ์ กรณีกิจ ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาซก อำเภอนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาซก โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ธนาศักดิ์ กรณีกิจ, 2558) สอดคล้องกับงานวิจัยของภริชาญ สิงห์นิลและบุญเหลือ บุปผามาลา ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขาว อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขาว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ภริชาญ สิงห์นิลและบุญเหลือ บุปผามาลา, 2564)

2. การศึกษาระดับการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ระดับการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ทุกด้านตามแผนพัฒนาตำบลที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาตำบล ซึ่งแต่ละโครงการ งาน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้นำมาบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนานั้น ได้ผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน ในการคัดเลือกโครงการ งาน หรือกิจกรรมมาแล้ว จึงทำให้ระดับการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมการพัฒนาการสาธารณสุขปโภค ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการบำรุงรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาด้านการบริหารจัดการ และด้านการส่งเสริมพัฒนาการเศรษฐกิจ จึงทำให้ประชาชนมองเห็นการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับคะเนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยมและคณะ แบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจากระดับต่ำสุดไปหาระดับสูงสุด ออกเป็น 6 ระดับ และจำนวนประชากรที่เข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละระดับ จะเป็นปฏิกิริยากับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ถ้าระดับของการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชากรที่เข้ามามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชากรที่เข้ามามีส่วนร่วมจะลดลงตามลำดับ (คะเนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยมและคณะ, 2548)

3. การศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหกอำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่มีค่าสหสัมพันธ์กับ

การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก มีความสัมพันธ์กับปัจจัยการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ เท่ากับ .485 รองลงมาคือ ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ เท่ากับ .421 ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ เท่ากับ .323 และปัจจัยในการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมาก เท่ากับ .307 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .541 ($R = .541$) ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้เท่ากับร้อยละ 29.2 มีค่า $R^2 = .292$ และมีค่า $F = 38.017$ ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระมีผลต่อการพัฒนา

ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนต่างมีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองหกอย่างจริงจัง ทั้งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการคัดเลือกโครงการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล จนทำให้รู้สึกได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาหมู่บ้าน คือ รู้สึกได้ว่ามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการพัฒนาหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลและการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานด้านการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจากการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงทำให้ได้ทราบถึงกระบวนการการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา สอดคล้องปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ ได้สรุปปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา เป็น 3 กลุ่ม คือ 1. ปัจจัยด้านกลไกของรัฐ โดยรัฐต้องกำหนดนโยบายที่คำนึงถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมท้องถิ่น สนับสนุนกิจกรรมที่มันสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมือง 2. ปัจจัยด้านประชาชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ในการทำงานด้านการพัฒนา กล่าวตัดสินใจ ริเริ่มกิจกรรมและรับผลประโยชน์ สมาชิกต้องรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยมีการปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก 3. ปัจจัยด้านนักพัฒนาที่จะต้องรู้จักชุมชนในทุก ๆ มิติ มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วม ต้องค้นหาผู้นำที่มีศักยภาพ รู้จักวิธีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยหาทางแก้ไขปัญหา ร่วมกันและสนับสนุนข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ดังนั้นแล้ว ปัจจัยการมีส่วนร่วมจึงมีส่งผลต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2541)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า

1.1 ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ระดับการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล มีค่าเท่ากับ .327 รองลงมาคือ ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเท่ากับ .227 ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีค่าเท่ากับ .205 และปัจจัยในการตัดสินใจ มีค่าเท่ากับ -.091 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .541 ($R = .541$) ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้เท่ากับร้อยละ 29.2 มีค่า $R^2 = .292$ และมีค่า $F = 38.017$ ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระมีผลต่อการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากงานวิจัยในครั้งนี้พบว่า ข้อเสนอแนะต่อปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี องค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้ร่วมรับผลประโยชน์ เช่น ในเรื่องคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการพัฒนาหมู่บ้าน ครีวเรือน ได้รับความรู้ กิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมให้เกิดความรัก สามัคคีในการทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาถึงปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลด้วยการบริการจัดการงาน*. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงแรงงาน.
- คะนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ. (2548). *ตัวอย่างเทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง*. นนทบุรี : สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า โครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับการวางแผนและการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง.
- ไตรรัตน์ กอใหญ่. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 6(4), 263-276.
- ถวิลดี บุรีกุล. (2543). *แนวคิดของการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร : เออาร์บีชีเนส.
- ธนาศักดิ์ กรณีกิจ. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชก อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี. ใน *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นรินทร์ จงวุฒิเวศย์. (2550). *แนวคิดแนวทางการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2541). *กระบวนการและเทคนิคการทำงาน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ภูริชาญ สิงห์นิลและบุญเหลือ บุปผามาลา. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขาว อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิจัยธรรมศึกษา*, 4(2), 27-38.
- องค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก. (2565). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พ.ศ. 2561-2565 (ฉบับที่ 2)*. ปทุมธานี : องค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก.
- อรทัย กักผล. (2552). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร : จริยสุนิทวงศ์การพิมพ์.
- Williams, Walter. (1971). *Social Policy Research and Analysis : The Experience in the Federal Social Agencies*. New York : American Elsevier Publishing Co.
- Yamane Taro. (1973). *Statistics an Introductory Analysis*. 3rd ed. New York : Harper and Row.